



**Võimalus vabahariduslike õppekeskuste sisehindamise  
läbiviimiseks**

**Eesti Vabaharidusliit**

**Tallinn, 2015**

## 1. Vabahariduslike õppekeskuste kvaliteedi hindamise süsteemi vajalikkus

Mis on koolitusasutuse kvaliteet? Sellele on mitmeid vastuseid, kuid vabahariduslike koolituskeskuste kvaliteedi kirjeldamiseks sobib hästi Eesti Kvaliteediühingu juhatuse esinaise Tiia Tammaru poolt pakutud definitsioon: *koolitusasutuse kvaliteet on võime vastata ühiskonna, tööandjate ja õppijate ning teiste huvipoolte vajadustele.*

1. juulil 2015 jõustus uus **täiskasvanute koolituse seadus (TÄKS)**, mis tõi täiskasvanute koolituse valdkonda mitmeid muudatusi. Seaduse § 7 järgi on koolitusasutusel kohustus kehtestada täienduskoolituse kvaliteedi tagamise alused:

*§ 7. Täienduskoolituse õppekorraldus ja täienduskoolitusasutuse tegevuse kvaliteedi tagamise alused*

*(1) Täienduskoolitusasutuse pidaja kehtestab täienduskoolituse õppekorralduse alused ja täienduskoolitusasutuse tegevuse kvaliteedi tagamise alused.*

*(2) Täienduskoolituse õppekorralduse alustes sätestatakse õppijate täienduskoolitusele vastuvõtu ja koolituselt väljaarvamise tingimused ja kord ning täienduskoolituse eest õppetasu maksmise, sellest vabastamise ja selle tagastamise tingimused ja kord ning teised õppe korraldamiseks olulised tingimused.*

*(3) Täienduskoolitusasutuse tegevuse kvaliteedi tagamise alustes sätestatakse vähemalt täienduskoolituse õppekavade, täienduskoolituskursusega seotud täiskasvanute koolitajate ja õppekeskkonna kvaliteedi tagamise tingimused ja kord ning täienduskoolituse kohta tagasiside kogumise kord.*

Koolitusasutusel on võimalus ise valida, millist kvaliteedimudelit või metoodikat kvaliteedi tagamiseks ta kasutab (nt sisehindamine, EFQM jt kvaliteediauhinna mudelid, CAF-hindamismudel, ISO standardid, tagasiside analüüs jne). Kvaliteedi tagamise aluste kehtestamiseks ja rakendamiseks on ettenähtud üleminekuag kuni 2016. aasta 30. juunini.

## 2. Üks võimalus vabahariduslike koolituskeskuste kvaliteedi hindamiseks

### Hindamissüsteemi eeldatavad väljundid

Eesti Vabaharidusliidule:

- hinnata vabahariduslike õppekeskuste võrgustiku toimimise kvaliteeti ja otstarbekust.

Vabahariduslikule õppekeskusele:

- võimalus analüüsida ning hinnata oma põhitegevust ja selle tulemust, kasutades selleks endale sobivat metoodikat;
- pideva arendustegevuse tulemusena õppijate, õpetajate, kohaliku omavalitsuse ja teiste huvipoolte rahulolu ja tunnustuse saavutamine;
- konkreetse õppekeskuse ja tervikuna vabaharidusliku koolituse maine tõus riigi ja ühiskonna silmis.

Õppijale:

- vabahariduslike õppekeskuste poolt pakutavate koolituste kvaliteedi tõus;
- füüsilise, sotsiaalse ja vaimse õpikeskkonna täpsem kohandamine õppijate vajadustele.

Riigile ja ühiskonnale (vabaharidusliku tegevuse kvaliteedi tõusu kaudu):

- kodanikeühiskonna tugevnemine;
- elanikkonna majandusliku heaolu ja sotsio-kultuurilise identiteedi tugevnemine;
- elukestva õppimise idee omaksvõtmine;
- rahaliste jm toetuste sihipärasem suunamine ning efektiivsem kasutamine.

### 3. Hindamise võtmevaldkonnad ja indikaatorid

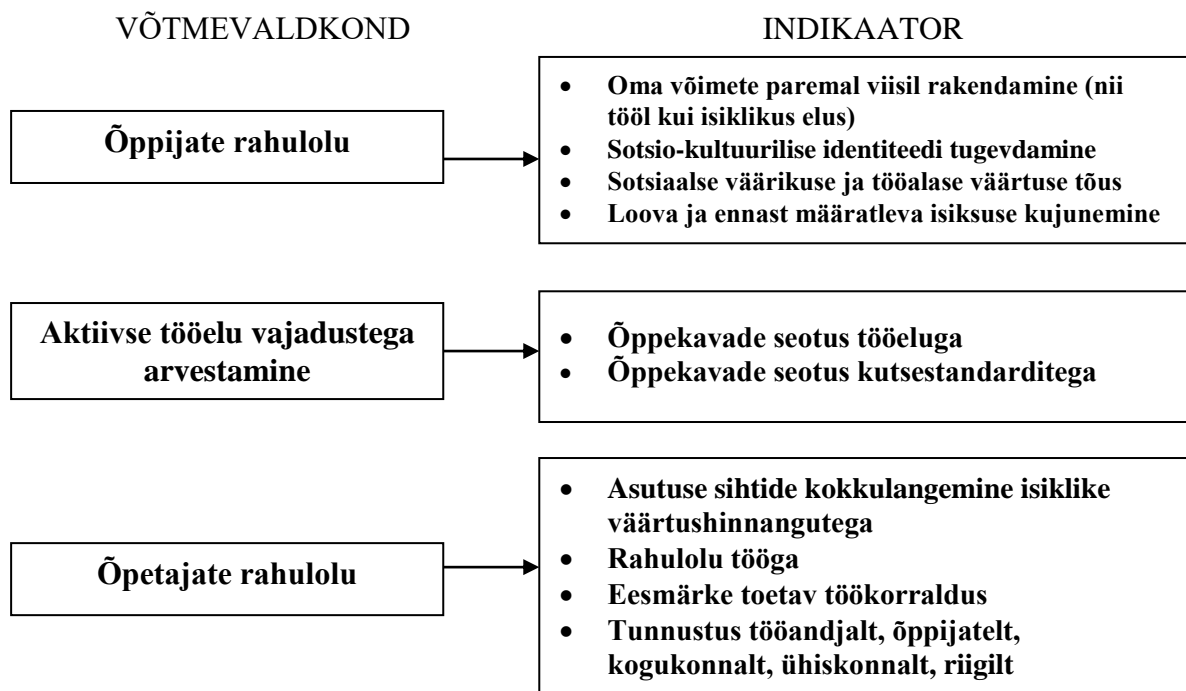
Lähtuvalt eeltoodud kvaliteedi mõistest ja selle kujunemise eeldustest, hinnatakse vabahariduslike õppekeskuste tegevust olulisemate siht- ja sidusrühmade hinnangute alusel, tuginedes järgmistele võtmevaldkondadele:

Õppijate rahulolu

Õpetajate rahulolu

Aktiivse tööelu vajadustega arvestamine

Iga võtmevaldkonna hindamiseks on indikaatorid.



### 3. Hindamise protseduur

Vabaharidusliku õppekeskuse hindamine viiakse läbi perioodiliselt. Hindamise protseduur koosneb sisehindamisest, analüüsist ja järelduste tegemisest (lõpphinnangu andmisest).

Sisehindamise käigus antakse hinnang õppekeskuse toimimisele võtmevaldkondade hindamise kaudu. Sisehindamise läbiviimise eest vastutab õppekeskuse juhataja, kaasates hindajatena õppekeskuse tegevusega seotud siht- ja sidusrühmi: õppijaid, õppekeskuse õpetajaid. Kui õppekeskusel on koostöösuhteid tööandjate või nende ühendustega, ka tööandjaid. Pärast hindamistulemuste analüüsi antakse õppekeskuse toimimisele lõpphinnang ning määratletakse parendusvaldkonnad.

Sisehindamist juhib õppekeskuse juht. Vabahariduslike õppekeskuste hindamise aluseks on õppekeskuste siht- ja sidusrühmade rahulolu uurimine.

Lähtudes ülaltoodud definitsioonist, on koolitusasutuse kvaliteet võime vastata õppijate, õpetajate (koolitajate), tööandjate, ühiskonna tervikuna ning teiste huvipoolte vajadustele, olles seega subjektiivne kategooria, mida ei saa mõõta, vaid saab hinnata. Hinnang on subjektiivne ning väljendub rahuloluna. Rahulolu taseme tuvastamiseks kasutatakse kirjalikku küsitlust.

Kirjalik küsitlus korraldatakse õppekeskuse õpetajatele ja õppijatele (vt lisad 1 ja 2). Määramaks koolituse seotust aktiivse tööeluga, täidab õppekeskuse (koolitus)juht vastava küsimustiku (lisa 3). Statistiliste andmete kogumiseks võib kasutada üldandmete tabelit (lisa 4).

Sisehindamise algandmed (täidetud ankeedid, kokkuvõtted jm) säilitatakse õppekeskuses.

#### Sisehindamise võtmevaldkonnad

- Õppijate isiklik areng

Kriteerium (mis näitab): õppijate rahulolu

Indikaatorid (mida hinnatakse):

- oma võimete parimal viisil rakendamine (nii tööl kui isiklikus elus);
- sotsio-kultuurilise identiteedi tugevnemine;
- sotsiaalse väärikuse ja tööalase väärtuse tõus;
- loova ja ennast määratleva isiksuse kujunemine.

Meetod: ankeetküsitlus (vt lisa 1)

Õppijatelt ei paluta hinnanguid õppekeskuses teostatavatele konkreetsetele tegevustele; pigem kujutab küsimustik endast õppija eneseanalüüsi, mille abil tehakse järeldusi koolituse mõjust õppija isiklikule arengule. Enne küsimustike väljajagamist tuleb vastajatele kindlasti selgitada küsitluse otstarvet ning vastamisel pakkuda (vajadusel) tehnilist abi.

Vastajate arv: 25% õppijate arvust, aga mitte rohkem kui 120 õppijat.

- Õpetajate rahulolu

Kriteerium (mis näitab): õpetajate rahulolu

Küsitlus peab andma pildi õpetajate hinnangust õppekeskuse tegevusele ja oma positsioonile selles. Tulemusi kasutatakse õppekeskuses toimuva hindamiseks.

Korduvküsitlused (uue hindamise käigus või hindamiste vahelisel perioodil) annavad võimaluse võrrelda järgnevaid tulemusi eelmiste küsitluste tulemustega ning jälgida ja suunata arengut.

Indikaatorid (mida hinnatakse):

- asutuse sihtide kokkulangemine isiklike väärtushinnangutega;
- rahulolu tööga;
- eesmärgede toetav töökorraldus.
- saadav tunnustus.

Meetod: ankeetküsitlus (vt lisa 2)

Vastajate arv: kõige enam 20 õpetajat, aga mitte vähem kui 60% õpetajate koguarvust.

- Aktiivse tööelu vajadustega arvestamine

Kriteerium (mis näitab):

- koolituse praktiline väärtus – vastavus kutsestandardis/ ametijuhendis kirjeldatud nõudmistele

Indikaatorid (mida hinnatakse):

- tööelu vajadustega arvestamine.

Tööandja vajab lojaalset ja arenemisvõimelist töötajat, kelle teadmised, oskused ja isikuomadused võimaldavad tulemuslikult täita tööalaseid ülesandeid. Sellest tulenevalt on tööandja huvitatud ennekõike tööalasest täiendusõppest, mis vastab töö poolt esitatud nõudmistele. Tööandjate jaoks on koolituse tulemuste hindamise aluseks töötegemiseks vajalike teadmiste ja oskuste vastavus organisatsiooni eesmärkidele.

Meetod: ankeetküsitlus (vt lisa 3)

Sisehindamise käigus täidab küsimustiku õppekeskuse juhataja või koolitusjuht.

## Enesehindamise küsimustik õppijale

Hea õppes osaleja,

pöördun Teie poole ettepanekuga hetkeks „aeg maha võtta“ ja mõelda järele selle üle, mida õieti tähendab Teie jaoks õppes osalemine ning mida see Teile on andnud ja annab. Teie arvamus on oluline õppekeskuse sisehindamiseks, mille tulemuste põhjal püütakse keskuse tegevust veelgi paremaks muuta.

Järgnevalt on kolme blokina esitatud küsimused, mis nõuavad pisut süvenemist. Neile vastamine on lihtne – Teil tuleb ära märkida üks vastus, mis kõige rohkem vastab Teie isiklikule arvamusele.

Teie poolt antud vastuseid ei avalikustata; neid kasutatakse üksnes selleks, et muuta õppekeskuse tegevust veelgi tulemuslikumaks.

Suur tänu Teile abi eest!

Juhataja .....  
(juhataja nimi) (kuupäev)

**Kuidas olete rahul õppekeskuse tegevusega? Palun tõmmake sobivale numbrile ring ümber.**

	Hinnatav näitaja	Olen täiesti rahul	Olen enam-vähem rahul	Eriti ei ole rahul	Ei ole üldse rahul
1	Pakutavate koostiste hulk ja mitmekesisus	4	3	2	1
2	Tähelepanelikkus õppijate suhtes	4	3	2	1
3	Toimumise ajad	4	3	2	1
4	Ruumid	4	3	2	1
5	Vajalikud töövahendid	4	3	2	1
6	Koolituse sisu vastavus õppija ootustele	4	3	2	1
7	Kuidas olete rahul õpetajate/koolitajatega?	4	3	2	1

**Soovi korral kommenteerige oma hinnangut:.....**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Mida tähendab Teile vabahariduslikus koolituses osalemine? Palun tõmmake sobivale numbrile ring ümber**

	<b>TÄHENDUS</b>	See on mulle <b>väga</b> oluline	See on mulle oluline	See ei ole mulle oluline	See ei ole mulle üldse oluline
8	Saada teadmisi ja oskusi, et osaleda paikkonna jaoks oluliste asjade ajamisel	4	3	2	1
9	Saada tunnustust teistelt inimestelt	4	3	2	1
10	Tõsta väärtust tööjõuturul	4	3	2	1
11	Olla koos teistega, kuuluda kellegi hulka	4	3	2	1
12	Tunda ennast väärrika inimesena ja kodanikuna	4	3	2	1
13	Kohtuda sõprade ja tuttavatega, suhelda	4	3	2	1
14	Õppida midagi uut, omandada oskusi	4	3	2	1
15	Veeta sisukalt vaba aega	4	3	2	1

**Soovi korral kommenteeri oma hinnangut:**.....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....

**Palun hinnake, mida õppes osalemine on Teile andnud. Palun märkige, kas allpooltoodud väide vastab tõele – 1 või ei – 0.**

	<b>Õppes osalemine</b>	<b>Jah, nii see on</b>	<b>Ei, see pole tõsi</b>
16	minu enesehinnang on tõusnud	1	0
17	suudan paremini rakendada oma võimeid	1	0
18	saan paremini aru iseendast	1	0
19	saan paremini aru teistest	1	0
20	saan paremini aru ühiskonnas toimuvast	1	0
21	minu aktiivsus ühiskondlikus elus on tõusnud	1	0
22	on tugevnenud tunne, et minust oleneb midagi	1	0
23	on suurenenud minu huvi ümbritseva elu vastu	1	0
24	minu väärtus töötajana on tõusnud	1	0
25	tulen paremini toime tööl	1	0
26	tulen paremini toime isiklikus elus	1	0
27	olen saanud uusi tutvavaid	1	0

**Soovi korral kommenteeri oma hinnangut:**.....  
 .....

.....  
.....  
.....  
.....



## Küsimustik õpetajale/koolitajale

Hea kolleeg,

Palun Sind osaleda meie õppekeskuse hindamisel. See nõuab küll pisut aega, aga see on edasise töö planeerimise alusena väga oluline.

Palun anna hinnang allpool esitatud väidetele. Kui üldse ei ole nõus, tõmba ring ümber numbrile 1, kui oled täiesti nõus, numbrile 5. Kõik vahepealsed hinnangud märgi numbritega 2 – 4.

Oluline on, et iga väite kohta oleks hinnang antud.

1	Töö täiskasvanute õpetajana pakub mulle rahuldust	1	2	3	4	5
2	Mulle meeldib töötada vabahariduse valdkonnas	1	2	3	4	5
3	Õppijate tagasiside on mulle oluline	1	2	3	4	5
4	Ma olen alati nõus tegelema uute projektidega	1	2	3	4	5
5	Mul on ideid, mida tahaksin keskuses teostada.	1	2	3	4	5
6	Õppekeskuse eesmärgid on õpetajatega läbi arutatud	1	2	3	4	5
7	Ma lähtun oma töös keskuse eesmärkidest/töö suundadest/väärtustest	1	2	3	4	5
8	Ma saan alati oma tööks vajaliku informatsiooni	1	2	3	4	5
9	Kas koolituskeskus toetab koolitajate enesetäiendamist?	1	2	3	4	5
10	Mul on alati võimalus õppekeskuse juhiga nõu pidada ja probleemidest rääkida	1	2	3	4	5
11	Mul on piisavalt võimalusi kolleegidega oma tööst rääkida ja mõtteid vahetada	1	2	3	4	5
12	Meie keskuses korraldatakse õpetajatele ühiseid üritusi (suve-/talvekoolid, väljasõidud jms)	1	2	3	4	5
13	Keskuse õpetajaid seob ühtekuuluvustunne ja vastastikune toetus	1	2	3	4	5
14	Mulle sobib minu töökoormus	1	2	3	4	5
15	Keskusest saadav töötasu motiveerib mind oma tööd paremini tegema	1	2	3	4	5
16	Keskuses on välja kujunenud õpetajate tunnustamine	1	2	3	4	5
17	Minu tööks vajalikud töövahendid on keskuses olemas	1	2	3	4	5
18	Info koolituskeskuse tegevuse kohta on piisav	1	2	3	4	5
19	Mulle meeldib töötada täiskasvanutega	1	2	3	4	5
20	Õpin ise õpetades	1	2	3	4	5

Täna!

## Aktiivse tööelu vajadustega arvestamine

Kas õppekavade koostamisel on arvestatud kutsestandardeid?

		Palun nimeta põhjus
Mitme õppekava koostamisel on arvestatud kutsestandardit		
Mitme õppekava koostamisel ei ole arvestatud kutsestandardit		

Kas õppekavade koostamisel lähtute läbiviidud koolitusvajaduse analüüsist?

	Palun kommenteeri
Jah, analüüs viidi läbi nii otsese sihtgrupi kui ka tööandjate hulgas	
Jah, analüüs viidi läbi ainult otsese sihtgrupi hulgas	
Koolitusvajaduse analüüsi ei ole tehtud	

Kui suures mahus olete täitnud erinevaid koolitustellimusi? Kirjutage lahtrisse õppijate arv.

Aasta	Töötukassa	Tööandjad	Kutse- ja ametiliidud	Muu

## Üldandmete tabel (soovitatav teha Exceli tabel)

Keskuse nimetus			
Omavalitsus, maakond			
Keskuse omanik			
<b>Õppijate arv</b>			
<b>Kogukäive (eurodes)</b>			
<b>Tulud (eurodes)</b>			
<i>Rahastaja</i>			
Õppemaksud			
Projektid			
Omavalitsus			
Omaniku panus			
<b>Riigielarve</b>			
<i>Muud allikad, sh.(loetleda allpool)</i>			
Riigielarve vahendite osakaal	%	%	%
<b>Kulud (eurodes)</b>			
<b>Personalikulud</b>			
<i>sh juhid</i>			
<i>õpetajad</i>			
<i>muu personal</i>			
<b>Majanduskulud</b>			
<b>Õpetajate arv</b>			
Põhikohaga			
Lepingulised			
<b>Peamised koolitusvaldkonnad</b>			
<b>Valdkond(loetleda 5 – 6 peamist)</b>			